

De Pauluskerk

Interview met Hans Visser

De Pauluskerk aan de Mauritsweg in Rotterdam heeft vrijdag 23 juni om middernacht de deuren gesloten. Het kerkgebouw wordt gesloopt en vervangen door nieuwbouw. Met de sluiting wordt er een markante periode afgesloten. Vlak na de sluiting van de Pauluskerk gaat Denkraam in gesprek met dominee Hans Visser. Helemaal gesloten is de kerk ten schrijven van dit artikel nog niet: mensen zijn nog steeds welkom in de kerk. “De Pauluskerk blijft gewoon bestaan”, aldus Hans Visser.

Visser opende 26 jaar geleden de deuren van de Pauluskerk. Hij zag een gebruiker buiten spuiten en hij nodigde de arme man binnen en bood hem onderdak in de kerk. Al in 1980 gaf Dominee Visser gelegenheid om te gebruiken in de kerk. De persoon kon in betere omstandigheden zijn drugs gebruiken. Beter voor de eigen gezondheid, maar ook voor die van anderen. Veilig gebruik vermindert de kans op besmettelijke ziektes. Deze benadering werd later door de politiek overgenomen en “Harm Reduction” genoemd.

De Pauluskerk staat bekend om de opvang voor verslaafden, maar dat is niet de enige groep mensen die de Pauluskerk bezoekt: ook vluchtelingen, Molukkers, dak- en thuislozen enzovoorts. “Er was behoefte aan een ontmoetingsplek voor mensen”, zo begint Hans Visser, “dus hebben we in de Pauluskerk een ruimte gereserveerd voor ontmoeting voor iedereen uit de samenleving.”

In die tijd ontmoette Hans Visser Nico Adriaans, de toenmalige voorzitter van de Rotterdamse Junkiebond. Enerzijds waren er felle discussies onderling,

anderzijds leidde dit tot diverse projecten zoals het Eethuis en de Nachtopvang. Maar ook was er de gebruikersruimte in de Pauluskerk en werd er oogluikend

gedaald. “Het gemeentebestuur heeft het altijd oogluikend toegestaan”, aldus de dominee, “totdat in 2002 Leefbaar Rotterdam in de gemeenteraad kwam. De laatste jaren waren er steeds meer ingewikkelde conflicten met de gemeente. De politiek is altijd al kritisch meelevend geweest. Vanuit de samenleving waren de reacties gemengd. Men is echter de laatste jaren onverdraagzamer geworden. Vroeger werd er meer getolereerd. En de burens? Dat is inde loop der jaren goed gekomen, maar ja....Het lukt nooit

met iedereen, sommige burens bleven hun bezwaren houden.”

Vanaf het begin was de Pauluskerk een herberg en actiecentrum. “Maar ook een kerk. Een kerk hoort ten dienste te staan voor mensen in de samenleving. Dit geldt voor alle mensen, dus ook voor vluchtelingen, daklozen, verslaafden.

Voor iedereen doen we de deur open. Het gaat om gastvrijheid, laagdrempeligheid. Iedereen moet zich thuis kunnen voelen, de kerk is een plek voor de mensen.

Belangrijk vind ik het opbouwen van een relatie met mensen. Contact met de mensen is voor mij belangrijk. Met sommigen heb ik nu nog een goede band. Ik zie dit overigens niet als een plicht, ik heb écht interesse in de mensen.”

De Pauluskerk heeft in de loop der tijd veel bereikt. Hans Visser ziet de kerk als een voorbeeld voor een liberaal drugsbeleid. “Legalisering van drugs, en daarmee regulering, werd in ieder geval op de agenda gezet.” Drugs waren taboe, het werd in ieder geval bespreekbaar gemaakt. “Een aantal politieke partijen was het wel met ons eens”, zo zegt Visser. Er zijn in de loop der tijd meer voorzieningen gekomen, voorzieningen die later zijn overgenomen door andere instellingen in Nederland. “Denk maar eens aan de nachtopvang en de soos. Ideeën die later door anderen zijn overgenomen. We waren echt trendsetters”. Ook het gedrag van de politie werd onder de loep genomen: de politie is, na veelvuldig overleg, soepeler en toleranter geworden.

Vier jaar geleden kwam Leefbaar Rotterdam in groten getale in de gemeenteraad. “Dit was een terugval, de geschiedenis begint weer opnieuw. ‘Veiligheid’

en 'overlast' waren de sleutelwoorden. Met de komst van Leefbaar Rotterdam moest de Pauluskerk verdwijnen. Veel van het werk dat we hebben verzet is weer afgebroken. Huisdealers moesten weg, en binnenkort sluiten de gebruikersruimten in de kerk. Leefbaar Rotterdam is echt een waardeloze partij..." Er lijkt sprake van meer repressie, en minder tolerantie dan 25 jaar geleden. Verplicht afkicken is weer 'in'. "Ik ben voor een zekere mate van drang," zegt Hans Visser, "maar ik ben tégen dwang."

Na de sluiting van de gebruikersruimten in de Pauluskerk, gaat Hans Visser gewoon door met de strijd. "Ik laat dit probleem niet los", aldus Visser. In de Pauluskerk blijven gebruikers welkom voor een kop koffie. De Pauluskerk wordt opnieuw gebouwd, maar het blijft open huis. De gebruikersruimten gaan nu over in de Nico Adriaans Stichting, er komen drie gebruikersruimten verspreid in de stad. "Een aantal mensen zullen we dus niet meer terug zien in de Pauluskerk. Maar hoe het gaat worden? Niemand kan het voorspellen."

Tekst en fotografie

Bas van Bellen en Liesbeth Vollemans

Aangezien ik de Pauluskerk en de hele periode van dichtbij heb meegemaakt, doet het mij pijn in het hart dat dit nu verdwijnt. Wat de dominee heeft bereikt is vaak taboedoorbrekend geweest. Altijd heeft hij een voorbeeld willen geven, soms dwars gelegen en voorstellen gedaan. Hij is trendsetter geweest waardoor het beleid soepeler is geworden. Voor de junkies nam hij het altijd op, vooral ook dat het gewoon om mensen gaat, zoals jij en ik, waar de dominee met sommige tot de dag van vandaag een goede band mee heeft opgebouwd. Maar het is toch jammer dat deze tijden veranderen. Ondanks zijn onvermoeibare strijd is het huidige klimaat harder geworden, steeds meer antidrugbeleid, meer repressie. Maar Visser blijft zijn idealen trouw ook al gaat hij ons verlaten. We zullen vast nog wel van hem horen.

Liesbeth.

in mijn idee

Verslavingen

Verslaving is een gevolg naar mijn idee. Het begint met "emotioneel shoppen". Tijdens het emotionele shoppen wil je in een andere staat verkeren dan dat je bent. Dit wil je (tijdelijk) oplossen door middel van drank, harddrugs, snoepen, seks, etc. Noem de verslavingen maar op. U vraagt, het draait. Jammer dat we eigenlijk daardoor zo weinig naar onszelf luisteren, wij vragen immers en iets buiten ons "lost het op". Echter tijdelijk, totdat we het meer en meer "nodig" zijn, tenminste dat vertelt een gevoel ons, een gevoel dat vraagt en na een poos zelfs schreeuwt.

Dat gevoel begint in de buik met een onbehaaglijke stemming. We kunnen het niet plaatsen en raken zenuwachtig, ontstemd of ontevreden. We lijken het niet gelijk zelf op te kunnen lossen, we voelen ons dan onmachtig. Bij onmacht grijpen we maar al te vaak gelijk naar middelen. Onmacht staan we niet toe. Dat is het ergste wat er is voor een mens, een situatie of een gevoel niet positief al dan niet constructief kunnen beïnvloeden door middel van het eigen gezag. We hebben iets NODIG. Dan komt de vraag. De lokale supermarkt bijvoorbeeld is niet te beroerd om aan die vraag te voldoen, immers je bent consument. Wij consumeren.

De reden dat iets in onze buik vraagt om aandacht wat we niet kunnen plaatsen zijn bijvoorbeeld onverwerkte gebeurtenissen, geen tot weinig zelf acceptatie, trauma, stress.

Hier wordt heden ten dagen in mijn ervaring nog amper aandacht aan besteed. Men kickt even af, houdt ondertussen "vakantie" en men staat weer buiten, eigenlijk bijna niks opgeschoten. Ja, de alcohol is uit het lichaam, maar de veroorzaker niet, die blijft onaangetast Triest.....

Ik beschouw verslaving dan ook niet als een hersenziekte, mocht het dat uiteindelijk wel zijn dan is het slechts wederom een gevolg. Bij verslaving zijn we gaan bedelen om dat stukje aandacht wat ons berust. Hetzij cocaïne, snoepen, drinken, sigaret.

Het is wel aangeleerd gedrag, aangevuld met een soort beloningsgedrag zonder gelijk te willen stellen dat iedereen dit voor zijn plezier doet. Een beloning hoeft niet altijd goed te zijn. Die beloning verandert na bewustwording in een straf. Men beloont en straft zichzelf op deze manier. Wat niet bij elke verslaving opgaat maar het dekt wel het gros van de verslavingen.

Het is een gevolg van een tweestrijd tussen gevoel en verstand. Het gevolg van acute onmacht, begonnen misschien met spelerei. Maar we hebben dan wel ondertussen geleerd dat het middel dat we gebruiken om gevoel te verdoven of te versterken werkt op commando. Geen onmacht, je hebt weer "controle" over de situatie.

Het kloterige is dat de drugs het onbehaaglijke gevoel in de buikstreek tienmaal erger maken. Het is ook erg makkelijk te stellen dat verslaving een hersenziekte is, dat zou dan ook gelijk pathologisch verklaren waarom zoveel mensen terugvallen. Ook omdat de Bouman geen antwoord heeft op die situatie, tenminste geen bevredigend antwoord. Zal me niks verbazen als ze feitelijk met de handen in het haar zitten en het schuiven op de hersenen. Weer voer voor de pillen maffia.

Erwin Tukker